

Socialdepartementet

Ökad trygghet och bättre ekonomiska villkor för personer med aktivitetsersättning som vill försöka arbeta eller studera

Förord

Denna promemoria har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av tjänstemän från Socialdepartementet. Arbetsgruppen har haft i uppdrag att ta fram förslag till åtgärder som underlättar för unga med aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga att vilja och våga pröva på att arbeta eller att studera.

Innehåll

Förord	3
1 Författningsförslag	7
1.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	7
2 Promemorians huvudsakliga innehåll	11
3 Utgångspunkter och överväganden	13
3.1 Nuvarande regelverk.....	13
3.2 Erfarenheter av ökade incitament för arbete.....	16
3.3 Problem med tidsbegränsade förmåner	17
3.4 Nuvarande ekonomiska incitament för försäkrade med aktivitetsersättning.....	18
3.5 Reform för aktivitetsersättning.....	21
3.6 Steglös avräkning för personer som har aktivitetsersättning.....	22
4 Vilande ersättning för längre tid än ersättningen är beviljad	23
5 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	29
6 Konsekvenser	31
6.1 Konsekvenser för administrationen.....	31

Innehåll

6.2	Ekonomiska konsekvenser	31
7	Författningskommentar	33
7.1	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	33

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 36 kap. 15 och 18 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas sex nya paragrafer, 36 kap. 15 a, 15 b och 18 a–d §§, samt närmast före 36 kap. 15 a och 18 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

36 kap.

15 §

Aktivitetsersättningen får förklaras vilande *längst till utgången av den period som beslutet om aktivitetsersättning omfattar.*

Aktivitetsersättningen får förklaras vilande *under högst tjugofyra månader, dock längst till utgången av tjugofjärde månaden från och med den första månad som beslutet omfattar.*

Beslut om vilandeförklaring får avse en period som är längre än den period som återstår enligt beslutet om aktivitetsersättning.

Sedan tiden för ett beslut om vilandeförklaring enligt andra stycket har löpt ut eller beslutet har upphävts enligt 16 § gäller

vad som sägs i 10 § andra meningen.

15 a §

Ett beslut om vilandeförklaring enligt 15 § andra stycket får fattas senast under månaden före den sista månad som beslutet om aktivitetsersättning omfattar.

*Förlängning av
aktivitetsersättning*

15 b §

Om aktivitetsersättning har förklarats vilande enligt 15 § andra stycket och den försäkrade fortfarande förvärsarbetar eller studerar vid utgången av den period som beslutet om aktivitetsersättning omfattar, förlängs aktivitetsersättningen med en period motsvarande tiden för vilandeförklaringen. Förlängningen av aktivitetsersättningen får dock endast avse den del av arbetsförmågan som fortfarande används för förvärsarbete. Vid studier ska alltid aktivitetsersättningen förlängas i sin helhet.

18 §

Försäkringskassan får besluta att en försäkrad som förvärsarbetar, då sjukersättning eller aktivitetsersättning helt eller delvis har förklarats vilande, för varje månad under en period om *tolv* månader ska erhålla ett belopp som motsvarar 25 procent av den sjukersättning eller aktivitetsersättning som förkla-

Försäkringskassan får besluta att en försäkrad som förvärsarbetar, när sjukersättning eller aktivitetsersättning helt eller delvis har förklarats vilande, varje månad ska erhålla ett belopp som motsvarar 25 procent av den sjukersättning eller aktivitetsersättning som förklarats vilande. *Vid vilande sjuk-*

rats vilande.

ersättning får beloppet betalas ut för varje månad under en period om tolv månader. Vid vilande aktivitetsersättning får beloppet betalas ut för varje månad under en period om 24 månader.

Aktivitetsersättning efter tid för vilandeförklaring

18 a §

När tiden för ett beslut om vilandeförklaring av aktivitetsersättning har löpt ut eller beslutet har upphävts enligt 16 § lämnas aktivitetsersättning för en period om tre månader i den omfattning som ersättningen tidigare var förklarad vilande. Ersättningen lämnas oberoende av arbetsförmågans nedsättning. Ersättning lämnas inte till en försäkrad till den del denne förvärsarbetar eller till en försäkrad som studerar.

18 b §

Ett beslut om aktivitetsersättning enligt 18 a § ersätter i förekommande fall ett beslut om förlängning enligt 15 b §.

18 c §

Vid andra fall av vilandeförklaring än sådant där aktivitetsersättningen har förlängts enligt 15 b § gäller vad som sägs i 18 a § endast om det inte återstår någon tid med aktivitetsersättning när tiden för vilandeförklaring upphör eller om den återstående tiden

med sådan ersättning är kortare än tre kalendermånader.

Perioden om tre månader med aktivitetsersättning enligt 18 a § ersätter i förekommande fall den kortare tid som återstår av den tidigare beviljade aktivitetsersättningen.

18 d §

Den sammanlagda tiden med vilande aktivitetsersättning och aktivitetsersättning enligt 18 a § får aldrig överstiga 24 månader.

Aktivitetsersättning enligt 18 a § lämnas längst till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller 30 år.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013 och tillämpas för tid från och med den 1 februari 2013.

2 Promemorians huvudsakliga innehåll

De förslag som lämnas i denna promemoria innebär att försäkrade som har aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga får möjlighet till vilande ersättning för att pröva att arbeta upp till två år, oavsett längden på det ursprungliga beslutet om ersättning. Dessutom föreslås att utbetalningsperioden för det belopp som betalas ut när ersättningen är vilande förlängs från att som i dag gälla ett år, till att istället omfatta hela perioden som ersättningen är vilande. För personer som prövar att studera, föreslås också att ersättningen ska kunna vara vilande upp till två år, oavsett längden på det ursprungliga beslutet om ersättning. Även personer som arbetar eller studerar en period som löper efter ursprungsbeslutet föreslås ha trygghet att kunna få tillbaka sin aktivitetsersättning utan särskild prövning, om han eller hon avslutar försöket med vilande ersättning. Dessa personer föreslås därför kunna få tillbaka sin ersättning under tre månader, när tiden för ett beslut om vilandeförklaring av aktivitetsersättning löper ut eller beslutet upphävs på den försäkrades begäran.

3 Utgångspunkter och överväganden

Antalet unga med aktivitetsersättning har ökat kraftigt. Många av dessa personer har inte någon eller endast en svag förankring på arbetsmarknaden. Det finns därför en risk att de under avsevärd tid blir kvar i sjukförsäkringen och därigenom även riskerar permanent ekonomiskt och socialt utanförskap. Utgångspunkten för arbetsgruppens förslag är att det behövs ytterligare åtgärder som ökar de ekonomiska incitamenten och tryggheten för unga som har aktivitetsersättning, att vilja och våga pröva på att arbeta eller att studera. Syftet är att dessa personer ska kunna komma ut eller tillbaka till förvärvsarbete.

3.1 Nuvarande regelverk

En försäkrad vars arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel i minst ett år på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan kan beviljas aktivitetsersättning. Arbetsförmågan ska vara nedsatt sett till arbeten på hela arbetsmarknaden. Aktivitetsersättning kan tidigast beviljas från och med juli månad det år då den försäkrade fyller 19 år och utges under högst tre år i taget, dock längst t.o.m. månaden före den månad då den försäkrade fyller 30 år.

Rätt till aktivitetsersättning har också en försäkrad som är mellan 19–29 år och som på grund av funktionshinder ännu inte har avslutat sin utbildning på grundskole- eller gymnasienivå. För dessa personer görs ingen prövning av arbetsförmågans nedsättning. Förslagen i denna promemoria avser dock enbart försäkrade som har aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga.

När det gäller försäkrade som är beviljade aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga, är den grundläggande principen att de inte har rätt till aktivitetsersättning om de förvärvsarbetar på den del som de är beviljade ersättning för.

Omprövning av rätt till aktivitetsersättning innebär att Försäkringskassan på nytt överväger om den försäkrade har rätt till ersättningen. Rätt till aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga ska omprövas när den försäkrades arbetsförmåga har förbättrats väsentligt. En försäkrad som regelbundet och under en längre tid har uppvisat en arbetsförmåga som han eller hon antogs sakna när beslutet om aktivitetsersättning fattades ska antas ha en väsentligt förbättrad arbetsförmåga, om inte annat framkommer. (36 kap. 22 § andra stycket socialförsäkringsbalken (SFB) För att det ska anses vara fråga om en längre tid bör arbetsförmågan ha uppvisats under en period om minst tre månader (Riksförsäkringsverkets allmänna råd [2002:17] till 36 kap. 22 § SFB). Detta innebär att rätten till aktivitetsersättning inte bör omprövas förrän den försäkrade har visat arbetsförmågan i minst tre månader.

Försäkrade som är beviljade aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga kan också ha sin ersättning vilande för att pröva att arbeta eller studera. Den försäkrade ska ansöka om vilande ersättning innan han eller hon börjar arbeta eller studera. För att kunna ha ersättningen vilande, ska den försäkrade under minst tolv månader omedelbart innan vilandeförklaringen ha fått aktivitetsersättning. Ska den försäkrade börja arbeta redan innan han eller hon haft ersättningen ett år, görs i stället en omprövning av rätten till ersättning.

Syftet med vilande aktivitetsersättning vid förvärvsarbete är att stimulera den försäkrade att pröva sin arbetsförmåga utan att rätten till ersättning riskeras. När aktivitetsersättningen är vilande för arbete, betalas, utöver den inkomst som förvärvsarbetet genererar, ett belopp som motsvarar 25 procent av den ersättning som är vilande ut de första 12 månaderna av vilandeperioden. Beloppet är skattefritt och är inte pensionsgrundande.

Den som har aktivitetsersättning vilande för arbete kan få sjuklön och sjukpenning utbetald på vanligt sätt på den del som han eller hon arbetar. Även föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning kan betalas ut under tiden med vilande aktivitetsersättning, men förutsättningen är då att det rör sig om enstaka dagar eller kortare perioder. Vid upprepade avbrott i arbetet av nämnda orsaker bör Försäkringskassan och den försäkrade

diskutera hur frånvaron påverkar arbetsförsöket. Sedan tar Försäkringskassan ställning till om aktivitetsersättningen ska betalas ut igen. (Prop. 2000/01:96 s. 121)

Försäkringskassans bedömning av när vilandeförklaringen ska upphävas och aktivitetsersättning ska betalas ut igen, ska göras utifrån den försäkrades prognos om tillfrisknande och återgång i arbete. I bedömningen ska Försäkringskassan också ta hänsyn till hur länge den försäkrade arbetat, hur länge arbetet är planerat att pågå etc. Försäkringskassan ska också göra en avvägning mellan den försäkrades möjligheter att återuppta arbetet och komma ut i arbetslivet mer permanent och risken att dessa möjligheter minskas om den försäkrade åter får aktivitetsersättning. (Prop. 1999/2000:4 s. 42) Om den försäkrade har partiell aktivitetsersättning som är vilande kan arbetsoförmågan omfatta både den del av ersättningen som är vilande och den del som den försäkrade har arbetat. Försäkringskassan bedömer på vanligt sätt varaktigheten och graden av arbetsoförmågan och avgör om ersättningen åter ska betalas ut (Prop. 1999/2000:4 s. 42).

När det gäller vilande aktivitetsersättning vid studier, är syftet att stimulera dessa personer att studera. Studier är i många fall det mest effektiva sättet att förbättra möjligheterna för de försäkrade att komma ut i eller att återvända till arbetslivet. Vid studier blir hela ersättningen vilande, oavsett omfattning av studierna. Om en försäkrad har vilande ersättning för studier, betalas inte ett belopp som motsvarar 25 procent av den ersättning som är vilande ut.

Om vilandeförklaringen för arbete eller studier upphävs, betalas ersättningen ut igen utan särskild prövning.

För försäkrade som har vilande ersättning för arbete eller studier, kvarstår rätten till bostadstillägg (BTP). Det innebär att även den som har hela sin aktivitetsersättning vilande kan få bostadstillägg, förutsatt att reglerna för inkomstberäkning medger det. Det finns således redan i dag ekonomiska incitament och trygghet för personer med nedsatt arbetsförmåga att börja arbeta. Arbetsgruppens utgångspunkt är att det ändå behövs ytterligare stimulans för att fler personer med aktivitetsersättning ska våga och vilja att pröva att arbeta eller studera.

3.2 Erfarenheter av ökade incitament för arbete

Tidigare erfarenheter visar att det är fullt möjligt att via förändringar av skatte- och bidragssystem stimulera människor att gå från bidragsberoende till egenförsörjning. Exempelen i detta avsnitt är visserligen i sin konstruktion inte identiska med förslagen i denna promemoria, men erfarenheterna ger vägledning hur de aktuella förslagen kan komma att fungera.

Erfarenheter från bland annat USA (Moffit, 2003, avsnitt 14)¹ visar att en minskning av marginaleffekterna i olika bidragssystem kan få olika effekt. Samtidigt som arbetsutbudet tveklöst ökar bland personer som i utgångsläget har ett lågt eller obefintligt arbetsutbud, finns risk för att grupper som i utgångsläget har ett högt eller normalt arbetsutbud minskar sitt arbetsutbud som en naturlig konsekvens av de minskade marginaleffekterna.

Ekonomerna och nobelpristagaren George Akerlof (Akerlof, 1978)² konstaterade att man genom att selektivt minska marginaleffekterna för individer med låg arbetsförmåga skulle kunna hjälpa dem tillbaka till arbetsmarknaden, utan att samtidigt påverka arbetsutbudet negativt för personer med högt eller normalt arbetsutbud. Denna tanke bygger på att man tillämpar modellen endast för individer som har ett lågt eller obefintligt arbetsutbud.

En minskning av marginaleffekterna i bidragssystemen kan i praktiken fungera som en negativ inkomstskatt då personer som börjar arbeta kan få en disponibel inkomst som överstiger löneinkomsten före skatt.

Modellen med en "riktad negativ inkomstskatt" har under senare år tillämpats på försök i några olika länder. I Mannheim i Tyskland genomfördes exempelvis under 1999 och 2002 ett försök med en negativ skatt på arbetsinkomster, eller en steglös bidragsavtrappning. Spermann & Strotman (2006)³ utvärderade experimentet, som var randomiserat, och konstaterade att arbetskraftsdeltagandet ökade med mellan 6,2 och 6,8 procent i gruppen. Modellen har sedermera, när det gäller företagare (self-employed), utvidgats till hela landet.

¹ Moffit R A, 2003, The negative income tax and the evolution of U.S. welfare policy, *Journal of Economic Perspectives*, Vol 17, Nr 3

² Akerlof G A, 1978, The economics of "tagging" as applied to the optimal tax, welfare programs, and manpower planning, *The American Economic Review*, Vol 68, Nr 1.

³ Spermann A & H Strotman, 2006, *The Targeted Negative Income tax (TNIT) in Germany: Evidence from a Quasi Experiment*, IZA diskussion paper 2067.

Ett liknande experiment genomfördes i Kanada bland personer som hade varit långtidsarbetslösa, med drygt 5 000 deltagare, i en experimentgrupp och en kontrollgrupp⁴. Som väntat ökade arbetsutbudet i experimentgruppen, samtidigt som statens nettokostnader minskade. I genomsnitt steg arbetsutbudet med 13 timmar i månaden, jämfört med kontrollgruppen, samtidigt som deltagarna fick högre nettokomster. I Kanada fanns ett krav på att deltagarna skulle arbeta minst 30 timmar i veckan för att kvarstå i projektet under längre tid än det första året. Avräkningen av ersättning från arbetsinkomster gjordes redan från den första intjänade kronan.

Det så kallade jobbskatteavdraget är ett exempel på ändring i det svenska skattesystemet, med det övergripande målet att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Avdraget medför en skattesänkning för alla som förvärvsarbetar.

I en utvärdering⁵ av jobbskatteavdraget, dras slutsatsen att teoretisk och empirisk evidens tillsammans med den faktiska ekonomiska utvecklingen i Sverige sedan jobbskatteavdraget infördes, entydigt indikerar att jobbskatteavdraget leder till ett högre arbetskraftsdeltagande och en lägre jämviktsarbetslöshet. I utvärderingen konstateras också att det är en relativt kort tid som gått sedan införandet av det svenska jobbskatteavdraget, vilket medför att långsiktiga effekter ännu inte kan utvärderas på utfallsdata.

3.3 Problem med tidsbegränsade förmåner

Syftet med vilandereglerna är att ge en person med aktivitetsersättning möjlighet att pröva på att arbeta utan att behöva riskera att rätten till ersättning omprövas. När reglerna infördes ansågs två år vara en tillräckligt lång period för detta. Under tiden skulle den försäkrade få behålla sitt bostadstillägg för att undvika att marginaleffekterna blev för höga.

Ett problem är att aktivitetsersättningen är en tidsbegränsad förmån och kan vara vilande endast fram till det att den aktuella ersättningsperioden löper ut. I februari 2011 hade 85 procent av personerna med aktivitetsersättning pga. arbetsoförmåga mindre än två år kvar av den aktuella ersättningsperioden. Ca 52 procent hade

⁴ Hamesmesh D S, 2000, *Reforming The Financial Incentives of The Welfare System*, IZA discussion paper 172.

⁵ Prop. 2011/12:100, bilaga 5, *Utvärdering av jobbskatteavdraget*.

mindre än ett år kvar av ersättningsperioden. För flertalet av personerna med aktivitetsersättning var det således inte möjligt att utnyttja vilandetiden maximalt. Särskilt kort skulle vilandetiden blivit för de personer som skulle ha behövt en tids rehabilitering, t.ex. i form av praktik, innan det skulle ha varit aktuellt att börja förvärvsarbete. När en period med aktivitetsersättning tar slut och den försäkrade gör anspråk på ytterligare period med ersättning, görs en ny bedömning om den försäkrade uppfyller villkoren för rätt till ersättning. I det ingår bl.a. att bedöma om den försäkrade anses ha nedsatt arbetsförmåga under minst ett års tid framåt i tiden. I denna bedömning kan det faktum att den försäkrade under den tidigare perioden med ersättning uppvisat arbetsförmåga när han eller hon prövat att arbeta med vilande ersättning, medföra att personen vid den nya prövningen inte anses ha nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel i minst ett år framåt i tiden.

De ekonomiska incitamenten i systemet omfattar således i många fall i praktiken inte personer med aktivitetsersättning. Detta tillsammans med avsaknaden av vad de försäkrade uppfattar som tillräckligt trygga former för att prova på att arbeta, är sannolikt en anledning till att få utnyttjar möjligheten till vilande aktivitetsersättning. Att riskera att förlora rätten till ersättning kan utgöra ett hinder för återgång i arbete. Det indikeras bland annat av resultat från undersökningar som har gjorts för personer som har sjukersättning och i dag arbetar enligt reglerna för steglös avräkning. I en undersökning som gjordes bland personer som den 1 juli 2010 hade ansökt om att arbeta med steglös avräkning⁶ ställdes frågor om drivkrafterna bakom beslutet att arbeta. Den starkaste drivkraften till att börja förvärvsarbete uppgavs vara lusten och viljan att börja arbeta och att de nya reglerna gjorde att de vågade prova.

3.4 Nuvarande ekonomiska incitament för försäkrade med aktivitetsersättning

Innan redovisning av hur de ekonomiska incitamenten ser ut i dagens system med vilande ersättning, beskrivs först hur det ekonomiska utbytet av arbete i stället för aktivitetsersättning ser ut i normalfallet. I tabell 1 redovisas hur den disponibla inkomsten ändras vid övergången från aktivitetsersättning till arbete *utan* att

⁶ Försäkringskassan, 2010-12-09, *Steglös avräkning - Antal som förvärvsarbetar, arbetar ideellt eller studerar.*

använda möjligheten till vilande ersättning. Inkomsterna redovisas i tre olika situationer. Dessa är att

- personen lämnar aktivitetsersättningen för heltidsarbete, 100 %
- personen övergår till att arbeta 75 % och uppbär aktivitetsersättning med 25 %
- personen arbetar på halvtid, 50 % och uppbär halv, 50 % aktivitetsersättning

Personen saknar antagandeinkomst och erhåller således aktivitetsersättning på garantinivå⁷. Garantinivån ökar med åldern. Personen i exemplet antas vara 25 år, vilket innebär att aktivitetsersättning utbetalas med 2,25 prisbasbelopp per år eller 8 250 kr per månad. Boendekostnaden antas uppgå till 4 000 kr per månad, vilket innebär att personen i fråga får BTP med 3 720 kr per månad. Månadslönen vid ett heltidsarbete antas vara 16 700 kr, dvs. motsvarande taket för lönebidrag.⁸

Tabell 1 Inkomster för en person med aktivitetsersättning före och efter att personen har börjat arbeta – typfall, ingen vilande ersättning

	Aktivitetsersättning 100 %	Arbete 50 %	Arbete 75 %	Arbete 100 %
BTP	3 720	3 689	3 673	
Lön		8 350	12 525	16 700
Aktivitetsersättning	8 250	4 125	2 063	
Totalt, brutto	11 970	16 164	18 261	16 700
Skatt	1 838	2 427	2 867	3 414
Disponibel inkomst	10 132	13 737	15 394	13 286
Förändring jmf med hel ersättning i kr		3 605	5 262	3 154
Förändring i %		36 %	52 %	31 %

Av tabell 1 framgår att personens disponibla inkomst ökar med 3 154 kr (31 %) om personen helt lämnar aktivitetsersättningen för arbete. Arbete på 50 % eller 75 % ger ökning med 3 605 kr respektive 5 262 kr av den disponibla inkomsten.

⁷ Garantinivån ökar med åldern. Den lägsta nivån har personerna i åldrarna 19 till 20 år. Den högsta nivån utbetalas till personer som har fyllt 29 år.

⁸ Lönebidrag lämnas till de lönekostnader arbetsgivaren har för en bruttolön (exkl. arbetsgivaravgifter mm.) på högst 16 700 kr.

En person som börjar arbeta kan ha aktivitetsersättningen vilande under maximalt två år. I tabell 2 redovisas inkomsterna för ett typfall, om aktivitetsersättningen är helt eller delvis vilande.

De ekonomiska incitamenten att arbeta för personer med aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga regleras alltså redan idag genom ett system med vilande aktivitetsersättning. Det består dels av rätten att fortsatt uppbära BTP, dels av ett skattefritt belopp som betalas ut under maximalt 12 månader för den som börjar arbeta. I tabell 2 finns BTP och det skattefria beloppet med i beräkningen.

Tabell 2 Inkomster för en person med aktivitetsersättning före och efter att personen har börjat arbeta med vilande ersättning – typfall

	Aktivitetsersättning 100 %	Arbete 50 %	Arbete 75 %	Arbete 100 %
BTP	3 720	3 689	3 673	3 658
Lön		8 350	12 525	16 700
Aktivitetsersättning	8 250	4 125	2 063	
Utbetalning 25 % av vilande ersättning		1 031	1 547	2 063
Totalt, brutto	11 970	17 195	19 808	22 421
Skatt	1 838	2 427	2 867	3 414
Disponibel inkomst	10 132	14 768	16 941	19 007
Förändring jmf med hel ersättning i kr		4 636	6 809	8 875
Förändring i %		46 %	67 %	88 %
Disponibel inkomst exkl. utbetalning 25 % av vilande ersättning (efter 12 månader)	10 132	13 737	15 394	16 944

Ett viktigt ekonomiskt incitament förknippade med vilandereglererna är alltså att personen behåller rätten till BTP under hela tiden som aktivitetsersättningen är vilande. BTP avräknas dock med hänsyn till de nya inkomsterna. Från och med 2007 beaktas endast hälften av arbetsinkomsten vid avräkning av BTP. Detta innebär att BTP, trots avräkningen, i många fall betalas ut med i stort sett

oförändrat belopp. Så är fallet i exemplen i tabell 2. BTP är endast lite drygt 30–60 kr lägre per månad, än vid hel aktivitetsersättning.

De ekonomiska incitamenten innebär tillsammans med jobbskatteavdraget att den disponibla inkomsten för typfallet i tabell 2 uppgår till 19 007 kr per månad vid ett heltidsarbete, vilket är mer än vad personen får i lön.

Av tabell 2 framgår även den disponibla inkomsten efter att det 25 % beloppet har fallit bort. Vid heltidsarbete uppgår den disponibla inkomsten till 16 944 kr. De ekonomiska incitamenten är således fortfarande betydande pga. av att personen får behålla sitt bostadstillägg. Redan nuvarande möjligheter till vilande aktivitetsersättning vid arbete är alltså ekonomiskt mycket fördelaktiga.

3.5 Reform för aktivitetsersättning

Arbetsgruppens bedömning är att behovet av ökade ekonomiska incitament och trygghet att pröva att arbeta eller studera, gäller personer med aktivitetsersättning. Personer som uppbär sjukersättning har redan med nuvarande regelverk större möjligheter att pröva att arbeta eller studera. De som har sjukersättning enligt reglerna från juli 2008 har sjukersättning för att de bedöms ha en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga i arbeten på hela arbetsmarknaden. Det är inte sannolikt att dessa personer kommer få förbättrad arbetsförmåga för all överskådlig framtid. Ersättningen är heller inte tidsbegränsad. Det betyder att om dessa personer trots allt skulle få förbättrad arbetsförmåga, har de större möjligheter att använda de befintliga reglerna för vilande ersättning. Detta beror bland annat på att sjukersättning inte är tidsbegränsad. De kan därför exempelvis ha sin ersättning vilande i flera perioder om vardera 24 månader. (För att kunna ha flera perioder med vilande ersättning, måste det dock gå minst 12 månader mellan vilandeperioderna.)

Personer som har sjukersättning enligt reglerna före juli 2008 omfattas av de särskilda reglerna för sjukersättning, steglös avräkning mm, enligt 37 kap. SFB. Det innebär bl.a. att den försäkrade kan arbeta, studera mm, utan att rätten till ersättning påverkas. För att försäkrade som använder sin förbättrade arbetsförmåga till förvärvsarbete inte ska kunna ha förvärvsinkomster i obegränsad omfattning, samtidigt som hela den beviljade sjukersättningen

betalas ut, minskas ersättningen genom ett avräkningssystem med steglös avräkning.

3.6 Steglös avräkning för personer som har aktivitetsersättning

Arbetsgruppen har övervägt om de särskilda reglerna för sjukersättning, steglös avräkning mm, i 37 kap. SFB skulle vara relevanta för att öka tryggheten och de ekonomiska incitamenten för personer med aktivitetsersättning, i syfte att de ska komma ut eller åter i arbete.

Det finns flera argument varför de särskilda reglerna för sjukersättning, steglös avräkning mm, sannolikt inte skulle fungera lika bra för personer med aktivitetsersättning som för personer med sjukersättning. Bland annat är aktivitetsersättning tidsbegränsad, varför tryggheten att ha kvar rätt till ersättningen inte är permanent, på så sätt som den är för de personer med *sjukersättning* som i dag omfattas av reglerna för steglös avräkning.

Marginaleffekterna är mellan 35 och 65 procent för de försäkrade i ett system med steglös avräkning. De ekonomiska incitamenten skulle således inte öka om det införs ett system med steglös avräkning för dessa försäkrade.

4 Vilande ersättning för längre tid än ersättningen är beviljad

Arbetsgruppens förslag: En försäkrad, som har aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga, ska kunna ha sin ersättning vilande för förvärvsarbete eller studier under högst 24 månader, dock längst till utgången av tjugofjärde månaden från och med den första månad som beslutet om vilandeförklaring omfattar.

Ett beslut om vilandeförklaring ska kunna avse en period som är längre än den period som återstår enligt beslutet om aktivitetsersättning. Ett beslut om sådan vilandeförklaring ska få fattas senast månaden före den sista månad som beslutet om aktivitetsersättning omfattar.

Om en försäkrad med sådan vilandeförklaring fortfarande förvärvsarbetar eller studerar vid utgången av perioden med aktivitetsersättning, ska Försäkringskassan förlänga aktivitetsersättningen med en period som motsvarar den återstående tiden för vilandeförklaring. Förlängningen får endast avse den del av arbetsförmågan som fortfarande används för förvärvsarbete. Vid studier ska alltid aktivitetsersättningen förlängas i dess helhet. En försäkrad med aktuell form av vilandeförklaring ska inte kunna ha flera olika perioder med vilande ersättning inom perioden om 24 månader från och med den första månad som beslutet om vilandeförklaring omfattar.

Ett belopp motsvarande 25 procent av den sjukersättning eller aktivitetsersättning som har förklarats vilande ska kunna betalas ut varje månad under en period om 24 månader när ersättningen är vilande för förvärvsarbete.

När tiden för ett beslut om vilandeförklaring av aktivitetsersättning löper ut eller beslutet upphävs på den försäkrades

begäran ska aktivitetsersättning lämnas i tre månader i den omfattning som ersättningen tidigare var förklarad vilande ("aktivitetsersättning efter tid för vilandeförklaring"). Ersättningen ska lämnas oberoende av arbetsförmågans nedsättning. Ersättningen ska inte lämnas till en försäkrad till den del denne förvärvsarbetar eller till en försäkrad som studerar. Ersättningen ska i förekommande fall ersätta sådan aktivitetsersättning som har förlängts för att motsvara en tidigare beslutad vilandeperiod.

Ersättningen "aktivitetsersättning efter tid för vilandeförklaring" lämnas inte om det återstår längre tid än två kalendermånader av ett ursprungsbeslut om aktivitetsersättning, när tiden för vilandeförklaring upphör.

Den sammanlagda tiden med vilande aktivitetsersättning och aktivitetsersättning efter tid för vilandeförklaring ska inte få överstiga 24 månader.

Aktivitetsersättning efter tid för vilandeförklaring ska lämnas längst till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller 30 år.

Skälen för arbetsgruppens förslag: Den möjlighet till vilande aktivitetsersättning vid arbete som finns i dag är ekonomiskt mycket fördelaktig. Trots detta är det endast ett fåtal unga med aktivitetsersättning som använder denna möjlighet. I mars 2012 var det cirka 270 personer med aktivitetsersättning som hade vilande ersättning för arbete eller studier.

Arbetsgruppen bedömer att risken att förlora aktivitetsersättningen om individen börjar arbeta och därigenom visar arbetsförmåga, gör att en del personer som kan ha arbetsförmåga ändå inte vågar försöka arbeta. De behöver således känna större trygghet för att de ska våga pröva sin arbetsförmåga. Det är därför som arbetsgruppens förslag huvudsakligen syftar till att öka individernas trygghet vid arbetsförsök.

Den nuvarande konstruktionen är inte fullt ut anpassad till en tidsbegränsad förmån. I många fall innebär de nuvarande reglerna att den trygghet som erbjuds i form av att pröva att arbeta med bibehållen rätt till ersättning blir allt för kortvarig. För att åtgärda dessa problem föreslås att berörda försäkrade ska ha möjlighet att arbeta med rätt till vilande aktivitetsersättning upp till två år, oavsett hur lång tid det ursprungliga beslutet om aktivitetsersättning omfattar.

Arbetsgruppens bedömning är att tryggheten att kunna studera en längre period med bibehållen rätt till ersättning också behöver förstärkas. Därför föreslås att försäkrade även ska ha möjlighet att ha vilande aktivitetsersättning under två år för studier, oavsett den ursprungliga längden på beslutet. Genom att även införa ökad trygghet vad gäller hur länge man kan studera med bibehållen rätt till ersättning, torde fler unga med aktivitetsersättning våga pröva att studera med vilande ersättning.

Ersättningen föreslås längst kunna vara vilande till utgången av tjugofjärde månaden från och med den första månad som beslutet om vilandeförklaring omfattar.

Ett beslut om vilandeförklaring ska enligt förslaget alltså kunna avse en period som är längre än den period som återstår enligt beslutet om aktivitetsersättning. Ett beslut om sådan vilandeförklaring ska fattas senast månaden före den sista månad som beslutet om aktivitetsersättning omfattar.

Om en försäkrad med sådan vilandeförklaring fortfarande förvärvsarbetar eller studerar vid utgången av perioden med aktivitetsersättning, är förslaget att Försäkringskassan ska förlänga aktivitetsersättningen med en period som motsvarar den återstående tiden för vilandeförklaring. Förlängningen får endast avse den del av arbetsförmågan som fortfarande används för förvärvsarbete. Vid studier ska alltid aktivitetsersättningen förlängas i dess helhet.

Som reglerna för vilande ersättning är konstruerade i dag, finns det bl.a. en trygghet för den försäkrade i det faktum att personen kan få tillbaka sin aktivitetsersättning utan särskild prövning om han eller hon vill avsluta försöket med vilande ersättning. Arbetsgruppen bedömer att det är relevant att det även finns en trygghet för personer som arbetar eller studerar med vilande ersättning för tid som är efter att ursprungsbeslutet har upphört, att också kunna få tillbaka sin ersättning efter vilandeperioden eller efter ett avslutat försök med vilande ersättning. Därför föreslås att dessa försäkrade ska kunna få tillbaka sin ersättning under tre månader, när tiden för ett beslut om vilandeförklaring av aktivitetsersättning löper ut eller beslutet upphävs på den försäkrades begäran, dvs. om arbetsförsöket avbryts. Ersättningen ska i förekommande fall ersätta sådan aktivitetsersättning som har förlängts för att motsvara en tidigare beslutad vilandeperiod. Det bedöms dock vara rimligt att denna efterskyddstid begränsas så att den försäkrade max kan ha 24 månader med vilande ersättning inklusive efterskyddstid. Det innebär att en försäkrad som har vilande ersättning för tid efter att

ursprungsbeslutet har löpt ut, och som exempelvis avslutar försöket när ersättningen varit vilande i 23 månader, kan få ytterligare en månad med ersättning utbetald.

Denna aktivitetsersättning efter tid för vilandeförklaring föreslås även gälla om den försäkrade har mindre än tre månader kvar av ursprungsbeslutet, när han eller hon avslutar försök med vilande ersättning. På så sätt har även dessa försäkrade tryggheten att kunna få tillbaka sin ersättning i (minst) tre månader. Förutsättningen är även i dessa fall att den försäkrade max kan ha 24 månader med vilande ersättning, inklusive efterskyddstid. Det innebär att om en försäkrad avbryter ett försök med vilande ersättning innan ursprungsbeslutet har löpt ut, exempelvis när ersättningen varit vilande i 22 månader och det återstår ytterligare en månad av ursprungsbeslutet, får den försäkrade utbetalning av ersättning i ytterligare två månader. Denna aktivitetsersättning efter tid för vilandeförklaring ersätter i sådana fall den kortare tid som återstår av den tidigare beviljade aktivitetsersättningen.

Avslutar en försäkrad ett försök med vilande ersättning när det återstår mer än två månader av ursprungsbeslutet, får han eller hon tillbaka ersättningen enligt det ursprungliga beslutet om ersättningsperiodens längd.

Aktivitetsersättning efter tid för vilandeförklaring ska enligt förslaget lämnas längst till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller 30 år.

I dag kan den försäkrade påbörja och avbryta flera försök med vilande ersättning. Arbetsgruppens bedömning är så inte bör vara fallet när en person fått beslut om vilande ersättning för tid som sträcker sig längre än vad som återstår enligt det ursprungliga beslutet. I dessa fall bedöms att själva förlängningen av ersättningsperioden utan särskild prövning är tillräckligt. Om den försäkrade skulle ha möjlighet att påbörja och avbryta flera försök med vilande ersättning för tid efter det ursprungliga beslutet om ersättning, skulle ersättningsperioden också kunna bli orimligt lång.

Förslaget innebär i praktiken att de goda ekonomiska incitamenten att arbeta med vilande ersättning jämfört med dagens regler förlängs i upp till 23 månader. Om arbetsförsöket avbryts efter tiden för ursprungsbeslutet får dock den enskilde inte, som enligt nuvarande regler för vilande ersättning, tillbaka sin aktivitetsersättning för hela den återstående vilandeperioden, utan högst under tre månader. Ett motiv för denna begränsning är att den enskilde annars genom ett mycket kort arbetsförsök mer eller mindre själv

skulle kunna förlänga sin aktivitetsersättning i upp till två år utan att någon ny prövning av arbetsförmågan görs. Förslaget utgör en avvägning mellan å ena sidan behovet att förbättra förutsättningarna för den enskilde att våga göra ett arbetsförsök genom tryggheten att delvis återfå sin aktivitetsersättning om arbetsförsöket måste avbrytas, och å andra sidan behovet av att upprätthålla den återkommande prövning av arbetsförmågan som en tidsbegränsad ersättning alltid innebär. I de fall ersättningen upphör tre månader efter ett avbrutet arbetsförsök har den försäkrade alltid möjlighet att lämna in en ny ansökan, varvid en ny prövning av arbetsförmågan samt om den försäkrade uppfyller övriga villkor för rätt till aktivitetsersättning görs.

När ersättningen förlängs för att vara vilande för arbete eller studier för tid efter ursprungsbeslutet, kan den ersättning som är vilande vara partiell (deltid). Om den försäkrade även ansöker om aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga på den del som inte är vilandeförklarad, kan en person alltså samtidigt ha två olika beslut om aktivitetsersättning. Vid bedömning av rätt till ersättning, krävs att nedsättningen av arbetsförmågan minst uppgår till den grad som ska beviljas. Det betyder exempelvis att en person som arbetar 57 % av heltid inte kan få halv aktivitetsersättning eftersom han eller hon i så fall arbetar mer än halvtid, 50 %.

Aktivitetsersättning kan beviljas längst till och med månaden innan den försäkrade fyller 30 år. Det innebär att en försäkrad som börjar arbeta med vilande ersättning när kortare tid än 24 månader återstår till månaden innan han eller hon fyller 30 år, inte heller med denna föreslagna reform kan ha sin aktivitetsersättning vilande i 24 månader.

För att även uppnå en än mer långsiktig ekonomisk stimulans och öka de försäkrades drivkrafter att fortsätta att arbeta under längre tid, föreslås också att utbetalning av belopp motsvarande 25 % av den ersättning som är vilande vid arbete kan betalas ut hela vilandeperioden, dvs. i maximalt två år.

När det gäller försäkrade som fått sin aktivitetsersättning vilande för studier är bedömningen att det är rimligt att dessa försäkrade har samma studievillkor som övriga studerade t.ex. när det gäller ansökan om studieplatser, beviljande av studiemedel samt vid återbetalning av studielån. Därför anser arbetsgruppen att de som liksom i dag inte ska ha utbetalning av det 25 % beloppet.

5 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Arbetsgruppens förslag: Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2013 och tillämpas för tid från och med den 1 februari 2013.

Skälen till arbetsgruppens förslag: Beslut om vilande ersättning fattas månaden innan den första månaden för vilandeförklaringen. Därför bör ikraftträdandet vara en månad innan bestämmelserna ska börja tillämpas.

6 Konsekvenser

6.1 Konsekvenser för administrationen

Regler om utbetalning av ett månatligt belopp vid vilande ersättning finns redan i dag för personer som förvärvsarbetar. På grund av att perioderna med vilande ersättning ska förlängas jämfört med ursprungsbesluten samt att den försäkrade i vissa fall kan få ytterligare tre månader med ersättning, ökas administrationen för Försäkringskassan. Dessutom kan den försäkrade samtidigt ha flera beslut om aktivitetsersättning. Dessa ändringar bedöms dock endast medföra ytterst marginellt ökad administration för Försäkringskassan.

Förslagen i denna promemoria bedöms inte medföra någon nämnvärd ökning av antalet omprövningar på Försäkringskassan eller inkommande mål till de allmänna förvaltningsdomstolarna.

6.2 Ekonomiska konsekvenser

Förslagen innebär att ett månatligt belopp motsvarande 25 procent av aktivitetsersättningen betalas ut 24 månader vid förvärvsarbete, i stället för som i dag i 12 månader. Dessutom förlängs perioden med vilande ersättning för vissa personer, eftersom de som börjar arbeta eller studera föreslås kunna ha ersättningen vilande i upp till 24 månader. Till detta tillkommer att vissa försäkrade kan ha en efterskyddstid på upp till tre månader, då ersättning betalas ut. Eftersom rätten till bostadstillägg kvarstår även när en försäkrad har ersättningen vilande, tillkommer också kostnader för bostadstillägg.

Konsekvenser

Förslaget ger också besparingar till följd av att fler än i dag sannolikt kommer att pröva att arbeta med ersättningen vilande. Det innebär minskade kostnader, eftersom endast 25 % av den ersättning som är vilande i så fall kommer att betalas ut. Det är även troligt att fler försäkrade tack vare de ökade möjligheterna att under trygga former pröva att arbeta eller studera, mer permanent kommer ut i förvärsarbete. Således kommer dessa personer inte behöva ytterligare tid med aktivitetsersättning, vilket framgent kommer medföra minskade kostnader för utbetalning av aktivitetsersättning.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

36 kap.

15 §

I paragrafen regleras tiden för vilandeförklaring av aktivitetsersättning. Av den nya bestämmelsen i *första stycket* följer att aktivitetsersättningen får förklaras vilande under högst 24 månader, dock längst till utgången av tjugofjärde månaden från och med den första månad som beslutet om vilandeförklaring omfattar. Tiden för vilandeförklaring enligt första stycket motsvarar vad som gäller för sjukersättning enligt 14 §.

Av ett nytt *andra stycke* framgår att en vilandeförklaring får avse en period som är längre än den period som återstår enligt beslutet om aktivitetsersättning. För att det ska finnas någon aktivitetsersättning, som vilandeförklaringens senare del kan avse, införs en bestämmelse om förlängning av aktivitetsersättning i 15 b §. Ett beslut om vilandeförklaring enligt andra stycket kan självklart endast avse tid före månaden då den försäkrade fyller 30 år (jfr 33 kap. 18 §). Beslut enligt andra stycket kan fattas under tid för vilandeförklaring. Exempelvis kan en försäkrad, vars aktivitetsersättning och vilandeförklaring upphör vid utgången av juni 2013, i april 2013 beviljas en förlängning av vilandeförklaringen för perioden juli–december 2013 under förutsättning att förlängningen ryms inom perioden om 24 månader från och med den första månaden för vilandeförklaring. Bestämmelsen i andra stycket hindrar inte att flera sådana förlängningar beslutas (se dock kommentaren till 15 a §). I exemplet ovan skulle t.ex. ett nytt beslut kunna

fattas i maj 2013 om ytterligare förlängning av vilandeförklaringen för perioden januari–mars 2014.

Enligt paragrafens *tredje stycke* gäller vad som sägs i 10 § andra meningen när ett beslut om vilandeförklaring enligt det nya andra stycket har löpt ut eller beslutet har upphävts på den försäkrades begäran enligt 16 §. I 10 § andra meningen anges att ett beslut om vilandeförklaring får fattas endast om den försäkrade under minst tolv månader omedelbart dessförinnan har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning. Innebörden av bestämmelsen i tredje stycket är således att försäkrade, vars vilandeförklaring enligt andra stycket har upphört, inte kan ha sin ersättning vilande i ytterligare perioder under perioden om 24 månader från och med den första månaden för vilandeförklaring, vilket är en skillnad mot vad som gäller för övriga försäkrade med vilande ersättning.

15 a §

Paragrafen är ny. Enligt bestämmelsen får ett beslut om vilandeförklaring enligt 15 § andra stycket fattas senast under månaden före den sista månad som beslutet om aktivitetsersättning omfattar.

15 b §

Paragrafen, som är ny, avser förlängning av aktivitetsersättning och är en följd av den nya bestämmelsen i 15 § andra stycket. I 15 b § behandlas situationen att tiden för aktivitetsersättningen löper ut samtidigt som det återstår tid för vilandeförklaringen enligt ett beslut som har fattats med stöd av 15 § andra stycket. Om den försäkrade fortfarande förvärvsarbetar eller studerar vid denna tidpunkt ska Försäkringskassan fatta beslut om att förlänga aktivitetsersättningen med en period som motsvarar den återstående tiden för vilandeförklaringen. Förlängningen får endast avse den del av arbetsförmågan som fortfarande används för förvärvsarbete. Vid studier ska aktivitetsersättningen alltid förlängas i dess helhet.

18 §

I paragrafen regleras det s.k. månadsbelopp som Försäkringskassan betalar ut till en försäkrad vars sjukersättning eller aktivitetsersättning är vilande vid förvärvsarbete. Månadsbeloppet motsvarar 25 procent av den sjukersättning eller aktivitetsersättning som har förklarats vilande. Bestämmelsen ändras så att månadsbeloppet får betalas ut till försäkrade med vilande aktivitetsersättning under en

period om 24 månader mot tidigare tolv månader. Därutöver ändras paragrafen i redaktionellt hänseende.

18 a §

Paragrafen är ny. Av bestämmelsen framgår huvudregeln att aktivitetsersättning ska utgå för en period om tre månader när tiden för ett beslut om vilandeförklaring av aktivitetsersättning har löpt ut eller beslutet har upphävts på den försäkrades begäran enligt 16 §. Ersättningen ska lämnas utan någon prövning av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt. Enligt 10 § får Försäkringskassan besluta om vilandeförklaring när den försäkrade förvärvsarbetar eller studerar med utnyttjande av en arbetsförmåga som han eller hon antogs sakna när beslutet om förmånen fattades. Detta innebär att aktivitetsersättningen enligt 18 a § aldrig kan vilandeförklaras, eftersom något antagande om den försäkrades arbetsförmåga inte görs i samband med beslutet om förmånen. Ersättningen ska inte lämnas till en försäkrad till den del denne förvärvsarbetar. Ersättningen ska inte heller lämnas till en försäkrad som studerar.

18 b §

Paragrafen är ny. Av bestämmelsen framgår att ett beslut om aktivitetsersättning enligt 18 a § i förekommande fall ersätter ett beslut om förlängning av aktivitetsersättning som har fattats enligt 15 b §. En försäkrad, som har beviljats förlängning av aktivitetsersättningen enligt 15 b §, kan alltså inte avbryta sitt arbetsförsök och återgå till aktivitetsersättningen för en längre period än tre månader.

18 c §

Paragrafen är ny. Bestämmelsen tar sikte *dels* på försäkrade vars aktivitetsersättning har vilandeförklarats utan att den nya bestämmelsen i 15 § andra stycket har tillämpats, *dels* på försäkrade med vilandeförklaring enligt 15 § andra stycket där den ursprungliga perioden med aktivitetsersättning inte har löpt ut. Enligt bestämmelsens *första stycke* gäller vad som sägs i 18 a § för dessa grupper endast om det inte återstår någon tid med aktivitetsersättning när tiden för vilandeförklaring upphör eller om den då återstående tiden med aktivitetsersättning är kortare än tre kalendermånader.

Av bestämmelsens *andra stycke* framgår att aktivitetsersättningen enligt 18 a § i förekommande fall ersätter den kortare tid som återstår med tidigare beviljad aktivitetsersättning.

18 d §

Paragrafen är ny. Av bestämmelsens *första stycke* framgår att den sammanlagda tiden med vilande aktivitetsersättning och aktivitetsersättning enligt 18 a § aldrig får överstiga 24 månader.

Enligt *andra stycket* lämnas aktivitetsersättning enligt 18 a § längst till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller 30 år.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen träder i kraft den 1 januari 2013 och tillämpas för tid från och med februari 2013. Försäkringskassan kan således under januari 2013 fatta beslut som avser tid från och med februari 2013.